

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum
19 oktober 2022
Onze Referentie
Min-BuZa.2022.13402-79

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)

3

nota

Parlementair overzicht verdragen waarover onderhandeld wordt - peildatum 1 oktober 2022

Aanleiding

Ingevolge artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen dient ieder kwartaal een overzicht van in onderhandeling zijnde verdragen te worden aangeboden aan de Staten-Generaal en de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met aanbieding aan het parlement van de kwartaaloverzichten van verdragen waarover onderhandeld wordt. De aanbiedingsbrieven, ter begeleiding van de lijsten 1 en 2, gaan u hierbij ter tekening toe.

Kernpunten

1. Ieder kwartaal ontvangt het parlement van u, op grond van artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, overzichten van verdragen waarover onderhandelingen lopen.
2. Hierbij treft u aan een overzicht van de verdragen in onderhandeling die nieuw op de lijst (peildatum 1 oktober 2022) staan vergeleken met de vorige lijst (peildatum 1 juli 2022) (lijst 1). Lijst 1 bevat een overzicht van de nieuwe verdragen in voorbereiding, aangevuld met de informatie over de strekking ervan.
3. Daarnaast treft u aan een overzicht van alle verdragen waarover onderhandeld wordt, inclusief de nieuwe verdragen (lijst 2) (peildatum 1 oktober 2022).

Toelichting

4. De ontwerpverdragen zijn gegroepeerd per departement, per onderwerp en per land of organisatie. Ook hebben de verdragen een vast referentienummer. Het totale aantal verdragen is vermeld aan het einde van de lijst.
5. In lijst 2 zijn elf ontwerpverdragen met een sterretje aangemerkt als "politiek belangrijk". Bij politiek belangrijke verdragen wordt het parlement zo volledig mogelijk geïnformeerd over het verloop van de onderhandelingen, rekening houdend met de noodzakelijke vertrouwelijkheid bij de andere verdragspartners. Bij deze nota is een overzicht met achtergrondinformatie bij deze verdragen gevoegd.

De politiek belangrijke verdragen zijn:

1. EU verkiezing leden Europees Parlement; verordening (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);

2. Raad van Europa (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);
3. Toetreding EU tot EVRM (Minister van Buitenlandse Zaken);
4. Wijziging van het Verdrag inzake het Energiehandvest (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister van Economische Zaken en Klimaat);
5. EU - Mercosur Associatieakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
6. EU - China Investeringsakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
7. Partnerschapsovereenkomst EU-Staten in Afrika, het Caribisch Gebied en de Stille Oceaan (post-Cotonou) (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
8. Verdrag betreffende samenwerking op het gebied van koolwaterstoffen (gas) ten aanzien van projecten in het kader van het nO5-A veld in de territoriale zee tussen drie tot twaalf zeemijlen (Minister van Economische Zaken en Klimaat);
9. OESO herziening belasting multinationals (Minister van Financiën);
10. Multilateraal Verdrag inzake Rechtshulp en Uitlevering voor Internationale Misdrijven (MVRUIM) (Minister van Justitie en Veiligheid); en
11. WHO Internationaal Pandemie-instrument (Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport).

Datum
19 oktober 2022
Onze Referentie
Min-BuZa.2022.13402-79

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrieven ter ondertekening (5x);
- Lijst 1 – nieuwe ontwerpverdragen stavaza 1 oktober 2022 met strekking ervan;
- Lijst 2 – alle ontwerpverdragen stavaza 1 oktober 2022;
- Overzicht met achtergrondinformatie over politiek belangrijke verdragen.

Achtergrondinformatie bij politiek belangrijke ontwerpverdragen

Peildatum 1 oktober 2022

INLEIDING

Dit overzicht bevat ontwerpverdragen die op de parlementaire ontwerplijsten als politiek belangrijk zijn gemarkeerd. Dit zijn verdragen waarin vanuit het parlement interesse bestaat en waarover reeds met het parlement is gecorrespondeerd.

POLITIEK BELANGRIJKE VERDRAGEN OP PARLEMENTAIRE ONTWERPLIJSTEN

1. EU-verkiezing leden Europees Parlement (hierna: EP); verordening (BZK)

- De Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het EP door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen uit 1976 is reeds meerdere keren gewijzigd. Aanleiding voor de huidige onderhandelingen in de Raad van de EU (hierna: Raad) over een herziening van de Akte vormt een voorstel van het EP van 3 mei 2022, met als doel de democratische dimensie van de verkiezing van zijn leden te versterken en hierbij de betrokkenheid van de kiezers te vergroten.
- Uiteindelijk dient de Raad het voorstel vast te stellen met eenparigheid van stemmen en goedkeuring van het EP te krijgen, waarna voor inwerkingtreding ook de goedkeuring door alle EU-lidstaten overeenkomstig hun eigen nationale procedures nodig is.
- Onlangs zijn de besprekingen in Raadsverband begonnen. Tot op heden is het echter niet gekomen tot een inhoudelijke discussie over de verschillende onderdelen van het voorstel van het EP.
- Het kabinet heeft op 17 juni 2022 een reactie op het voorstel naar de Tweede Kamer (hierna: TK) gestuurd. Deze is op 21 juni 2022 besproken in een debat.

2. Raad van Europa (hierna: RvE) (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (BZK)

- Dit (Kader)Verdrag stelt fundamentele principes en regels vast die ervoor moeten zorgen dat het ontwerp, de ontwikkeling en toepassing van kunstmatige intelligentie systemen (hierna: AI-systemen) in overeenstemming zijn met mensenrechten, democratie en de rechtsstaat.
- Het toepassingsgebied omvat zowel publieke als private aanbieders en gebruikers van AI-systemen. Het voorstel is om bepalingen op te nemen over bepaalde fundamentele beginselen, waaronder procedurele waarborgen en rechten die van toepassing zouden zijn op alle AI-systemen, ongeacht hun risiconiveau.
- Er zullen aanvullende maatregelen aan de orde zijn voor de publieke sector en AI-systemen die 'onaanvaardbare' en 'aanzienlijke' risiconiveaus opleveren en die vastgesteld zijn op basis van een risico- en effectbeoordelingsmethode (welke later in een bijlage/toelichting bij het verdrag wordt uiteengezet).

3. Associatieakkoord EU – Mercosur (BZ/BHOS)

- Op 28 juni 2019 heeft de EU met de douane-unie tussen Brazilië, Argentinië, Uruguay, Paraguay en Venezuela (hierna: Mercosur) op onderhandelaarsniveau overeenstemming bereikt over een handelsakkoord, dat het grootste onderdeel vormt van een breder associatieakkoord.
- Het is onduidelijk wanneer het akkoord ter besluitvorming aan de Raad zal worden voorgelegd. Onder het Franse voorzitterschap (januari tot juli 2022) van de Raad is er geen voortgang geboekt.
- De duurzaamheidseffectenanalyse van de Europese Commissie (hierna: EC) werd in maart 2021 samen met een positiepaper met de lidstaten gedeeld.

- Wageningen Universiteit heeft potentiële effecten van het akkoord op de Nederlandse economie, in het bijzonder op boerenhuishoudens, kwantitatief in kaart gebracht. Het eindrapport is op 14 januari 2021 aan de TK gestuurd. De conclusie van het rapport is dat Nederland in bescheiden mate zal profiteren van het akkoord, inclusief de Nederlandse boeren.
- Op 11 maart 2021 deed de EU Handelscommissaris aan de lidstaten verslag toekomen van zijn besprekingen op technisch niveau met Mercosur-lidstaten vanwege zorgen van de EU over duurzaamheid in deze lidstaten. De zorgen gaan met name om ontbossing, mensenrechtenschendingen en de effectieve implementatie van de bepalingen hierover in het conceptakkoord. De vraag is of aanvullende afspraken ten aanzien van deze zorgen in het verdrag opgenomen kunnen worden. De EC heeft lidstaten om input gevraagd. NL heeft hiertoe een aantal voorstellen gedaan en heeft de TK hierover geïnformeerd op 28 oktober 2021.
- Met het oog op de motie over het EU-Mercosur akkoord (lees: Motie Ouwehand, PvdD, aangenomen op 2 juni 2020) zal het kabinet pas een positie over dit akkoord innemen wanneer de EC de definitieve teksten voor besluitvorming voorlegt aan de Raad. Er wordt niet vooruitgelopen op de uiteindelijke Nederlandse positie ten aanzien van het akkoord, met de aan de EC gestuurde inbreng over duurzaamheid.

4. EU – China investeringsakkoord (BZ/BHOS)

- De *EU-China Comprehensive Agreement on Investment* (hierna: het investeringsakkoord) heeft als doel om de Chinese markt beter toegankelijk te maken voor Europese investeerders, bijvoorbeeld door middel van het bewerkstelligen van toegang tot meer sectoren en een gelijk spelveld.
- Het principeakkoord dat op 30 december 2020 is gepresenteerd is onverwacht geaccordeerd door China, met een inspanningsverplichting om openstaande conventies van de *International Labour Organization* - onder meer tegen dwangarbeid - te ratificeren. Dit akkoord zit formeel nog in de fase van juridische opschoning en vertaling.
- Op 22 maart 2021 heeft de EU gerichte sancties aangekondigd tegen Chinese individuen en entiteiten die betrokken zijn bij de mensenrechtenschendingen in Xinjiang. China heeft hierop gereageerd door sancties op te leggen met betrekking tot Europese politici (lees: Europarlementariërs en nationale volksvertegenwoordigers), Europese instanties, en academici.
- Op 20 mei 2021 heeft het EP voor een motie gestemd waarin het uitsloot het investeringsakkoord voor inhoudelijke behandeling te agenderen zolang de sancties tegen Europese politici standhouden. Het EP heeft daarbij vermeld dat de mensenrechtensituatie in overweging zal worden genomen bij het behandelen van het investeringsakkoord, ook nadat de sancties opgeheven worden. Hiermee ligt het proces feitelijk stil.
- Formeel is de volgende fase van besluitvorming goedkeuring door de Raad en het EP. Er zal geen sprake zijn van ratificatie door de lidstaten, omdat het waarschijnlijk een *EU-only* verdrag wordt (lees: zonder de lidstaten). Het investeringsakkoord bevat namelijk geen bepalingen over investeringsbescherming (in tegenstelling tot bijvoorbeeld CETA), omdat de Chinese en Europese posities hierover te ver uiteen lagen. Daarom zullen de lidstaten - onder wie Nederland - hun bestaande bilaterale investeringsbescherming behouden onder de huidige tekst van het investeringsakkoord.
- Nederland heeft officieel nog geen positie ingenomen, omdat er nog geen definitieve tekst van het investeringsakkoord beschikbaar is.

5. Partnerschapsovereenkomst EU-Organisatie van Staten in Afrika, het Caribisch Gebied en de Stille Oceaan (post-Cotonou) (BZ/BHOS)

- De Cotonou-overeenkomst uit 2000 vormt de basis van het partnerschap tussen de EU, landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (hierna: ACP-landen). Het partnerschap is gericht op armoedebestrijding, het ondersteunen van duurzame economische, culturele en sociale ontwikkeling van partnerlanden en het mogelijk maken van de progressieve integratie van hun economie in de wereldeconomie. De overeenkomst zou eind februari 2020 aflopen, maar is inmiddels al vier keer verlengd (laatstelijk tot eind juni 2023).
- In september 2018 zijn de onderhandelingen met de ACP-landen gestart voor een 'post-Cotonou verdrag'. Op 3 december 2020 hebben de hoofdonderhandelaars van de EU en ACP een voorlopig politiek akkoord bereikt. Op 15 april 2021 is de tekst door de onderhandelaars geparafeerd.
- De (concept)-partnerschapsovereenkomst bestaat uit een juridisch bindend overkoepelend verdrag (*Foundation*), waarin zowel gedeelde waarden en principes worden vastgelegd als een gemeenschappelijke basis voor de relatie met de drie regio's (lees: Afrika, Caraïben en Stille Oceaan), als drie juridisch bindende regionale protocollen.
- Het onderhandelingsresultaat is voldoende in lijn met het EU-onderhandelingsmandaat en de Nederlandse inzet.
- Op verzoek van de Raad wordt de overeenkomst een gemengd verdrag. Dit betekent dat naast de ACP-landen zowel de EU als de EU-lidstaten partij worden, zoals ook bij het huidige verdrag het geval is. Bovendien dient het verdrag door twee derde van de ACP-landen, de EU en EU-lidstaten te worden geratificeerd om in werking te kunnen treden. Na de ondertekening zal het verdrag waarschijnlijk voor het deel waarvoor de EU exclusief bevoegd is voorlopig worden toegepast tussen de EU en ACP-landen, in afwachting van de ratificatie.
- Het is momenteel echter nog onduidelijk wanneer ondertekening plaats zal vinden. Het lijkt erop dat de vereiste unanimiteit om in te stemmen met het Raadsbesluit ter ondertekening en voorlopige toepassing van het verdrag op dit moment niet aanwezig is in de Raad. Daarom is het concept-Raadsbesluit nog niet in het Comité van Permanente Vertegenwoordigers besproken.

6. Verdrag inzake de toetreding van de EU tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) (BZ)

- Het toetredingsproces heeft aanzienlijke vertraging opgelopen naar aanleiding van het op 18 december 2014 gegeven advies 2/13 van het Hof van Justitie van de EU (hierna: HvJ-EU), waarin het HvJ-EU heeft bepaald dat het concept-toetredingsverdrag op meerdere punten onverenigbaar is met EU-Verdragen. De zorgen van het HvJ-EU moeten serieus worden genomen, en er moet gewerkt worden aan gedegen juridische oplossingen. Tegelijkertijd dienen deze ook politiek haalbaar te zijn voor alle partijen (lees: Brussel en Straatsburg).
- Het was aan de EC - die namens de EU optreedt als onderhandelaar - om met voorstellen te komen om de bezwaren van het HvJ-EU te adresseren.
- De EC heeft haar analyse in juni 2019 vertrouwelijk gedeeld met de Raadswerkgroep grondrechten, burgerrechten en vrij verkeer van personen, met een voorstel voor hervatting van de onderhandeling van het ontwerp-toetredingsverdrag.
- Op basis daarvan zijn in oktober 2019 aanvullende onderhandelingsrichtsnoeren vastgesteld op grond waarvan de onderhandelingen met de RvE hervat konden worden. Daarnaast heeft het voorzitterschap ook een lijst elementen voorgesteld waar interne regels tussen de EU en de EU-lidstaten over moeten worden vastgesteld, voordat de EU een toetredingsverdrag kan sluiten.
- Inmiddels hebben er negen onderhandelingsrondes tussen de EU en de RvE in Straatsburg plaatsgevonden.
- Over het algemeen is sprake van een constructieve houding onder de meeste niet-EU-leden van de RvE. Niet alle EU-voorstellen worden met enthousiasme ontvangen, maar de meeste RvE-leden tonen wel bereidheid om mee te denken over oplossingen voor de bezwaren van het HvJ-EU. Sommige RvE-lidstaten pogen de hervatting van

de onderhandelingen echter ook te gebruiken om de discussie over andere onderwerpen inzake de toetreding te heropenen (in het bijzonder de uitoefening van stemrechten door de EU).

- De RF is niet langer betrokken bij de onderhandelingen als gevolg van de schorsing (en later beëindiging lidmaatschap) van RF door het Comité van Ministers van de RvE.
- Parallel aan de onderhandelingen in Straatsburg wordt binnen de EU op Raadswerkgroepsniveau verder gewerkt aan de uitwerking van de interne regels die nodig zijn om de toetreding te faciliteren. NL trekt nauw op met de EC om de toetredingsonderhandelingen zoveel mogelijk te bespoedigen. Tegelijkertijd maakt NL zich hard voor het werk aan EU-interne regels op Raadswerkgroepsniveau, parallel aan de onderhandelingen in Straatsburg.
- Middels twee besloten technische briefings worden de Eerste Kamer (hierna: EK) en TK bijgepraat over de huidige stand van zaken op dit dossier.

7. Wijziging van het Verdrag inzake het Energiehandvest (BHOS/EZK)

- Het Energiehandvestverdrag (*Energy Charter Treaty*, hierna: ECT) is een multilateraal investeringsakkoord uit 1994, waarbij 50 staten, de EU en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (hierna: Euratom) partij zijn. Verdragspartijen worden verplicht om energiedoorvoer en -investeringen onder non-discriminerende voorwaarden te faciliteren en te beschermen.
- Het ECT reflecteert niet de recente ontwikkelingen zoals beleidsinzet op klimaatbescherming en hernieuwbare energie, alsmede het hervormen van investeringsbescherming. Daarom heeft de ECT-Ministeriële Conferentie in december 2019 besloten te beginnen met onderhandelingen om het ECT te moderniseren. Op 24 juni 2022 zijn de onderhandelingen na 15 ronden tot een eind gekomen.
- Partijen hebben nog geen officiële positie ingenomen over het onderhandelingsresultaat. Op 22 november 2022 staat de *Energy Charter Conference* gepland, waar zij kunnen aangeven of ze akkoord gaan met het resultaat. De EU-lidstaten zullen daartoe de komende tijd het akkoord bestuderen en een positie innemen.
- Verschillende lidstaten – waaronder DUI, POL, FRA, SPA, en NL – hebben zich kritisch uitgelaten en hebben de EC opgeroepen de optie van een gecoördineerde terugtrekking van de EU uit het ECT te onderzoeken. POL en SPA hebben aangekondigd het ECT te zullen verlaten. ITA trok zich al eerder terug uit het ECT.

8. Verdrag betreffende samenwerking op het gebied van koolwaterstoffen (gas) (EZK)

- Dit betreft een verdrag met Duitsland over samenwerking op het gebied van koolwaterstoffen (gas) ten aanzien van projecten in het kader van het nO5-A-veld (lees: een Ruby-gasveld) in de territoriale zee tussen 3 tot 12 zeemijlen. Het gasveld nO5-A ligt aan beide zijden van de lijn die overeengekomen is in het op 24 oktober 2014 op de Eems gesloten Verdrag van tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende het gebruik en beheer van de territoriale zee van 3 tot 12 zeemijlen (*Trb.* 2014, 182). De onderhandelingen hebben plaatsgevonden op 18 augustus 2022 in Berlijn.
- Het verdrag is noodzakelijk, omdat tussen Nederland en Duitsland verschil van inzicht bestaat over de toepassing van al bestaande verdragen tussen beide landen die regelingen bevatten voor de winning van delfstoffen op het continentaal plat. Dit verschil van inzicht houdt verband met het ontbreken van overeenstemming tussen Nederland en Duitsland over de zijwaartse afbakening van de territoriale zee van beide landen.

- Het verdrag heeft als primair doel de verdeling te regelen van de aardgasbaten uit het gasveld n05-A. Dit is niet mogelijk in Duitse of Nederlandse vergunningen.
- Verder worden er in het verdrag aanvullende afspraken gemaakt over zowel samenwerking tussen Nederlandse en Duitse toezichthouders, voor zover hierin niet wordt voorzien door vergunningen in Nederland en Duitsland, als de verdragen die over informatievoorziening en milieu overschrijdende effecten gaan. Deze verdragen zijn: het op 25 juni 1998 in Aarhus gesloten Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (*Trb.* 1998, 289 en *Trb.* 2001, 73) en het op 25 februari 1991 in Espoo gesloten Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (*Trb.* 1991, 104 en *Trb.* 1991, 174).
- Het uitgangspunt blijft dat ten westen van de voornoemde lijn uitsluitend het recht van NL van toepassing zal zijn, en ten oosten van de lijn uitsluitend het recht van DUI.

9. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (hierna: OESO) herziening belasting multinationals (FIN)

- Op initiatief van de OESO hebben de 137 landen van het *Inclusive Framework* (hierna: IF) zich gecommitteerd aan een herziening van de belastingheffing van (zeer winstgevende) multinationals. Deze herziening bestaat uit twee pijlers.
- Pijler 1 wijzigt de verdeling van heffingsrechten tussen landen wat betreft de belastingheffing over de winst van de circa 100 grootste en meest winstgevende multinationals, waaronder grote digitale bedrijven, door meer heffingsrechten toe te delen aan de 'marktlanden'. De afspraken van deze pijler worden uitgewerkt in een *Multilateral Convention* (hierna: MLC), waarin onder meer wordt geregeld dat deze afspraken voorgaan op de bestaande verdeling van heffingsrechten in belastingverdragen. Het tijdpad voor deze MLC is herzien en de ondertekening is nu beoogd voor halverwege 2023.
- Pijler 2 bevat afspraken over een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing bij multinationals. Deze afspraken betreffen hoofdzakelijk aanpassingen in nationaal belastingrecht, en niet zozeer aanpassing van verdragen. Binnen de EU is hiervoor al een richtlijnvoorstel gepubliceerd, maar dit voorstel is nog niet aangenomen. Er wordt een *Multilateral Instrument* (hierna: MLI) voorbereid voor een onderdeel van Pijler 2, om ervoor te zorgen dat betalingen die worden gedaan vanuit ontwikkelingslanden voldoende kunnen worden belast zonder dat belastingverdragen hieraan in de weg staan. Het is voornamelijk onduidelijk of het nodig is dat alle IF-landen (en Nederland) dit MLI ondertekenen, of alleen de landen die de ontvangers van deze betalingen onvoldoende belasten.
- De Tweede Kamer heeft interesse getoond in dit IF-project en wordt om die reden door de staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst nauw geïnformeerd over de onderhandelingen en voortgang met betrekking tot beide pijlers.

10. Multilateraal Verdrag inzake rechtshulp en uitlevering voor internationale misdrijven (hierna: MVRUIM) (J&V)

- Nederland is sinds 2011 de drijvende kracht achter de totstandkoming van MVRUIM. Inmiddels deelt Nederland deze voortrekkersrol met vijf andere landen, zijnde: Argentinië, België, Mongolië, Senegal en Slovenië. 76 landen hebben hun steun uitgesproken voor MVRUIM en mogen hierdoor actief deelnemen aan de consultaties en (voorbereidende) conferenties.
- MVRUIM heeft als doel de nationale opsporing en vervolging van internationale misdrijven (genocide, misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven) te verbeteren, door de samenwerking tussen staten te vergemakkelijken.

- Bestaande verdragen bieden een verouderd en onvolledig kader voor samenwerking, waardoor politie en het OM niet altijd adequaat kunnen opsporen en vervolgen. Het OM is dan ook groot voorstander van en nauw betrokken bij MVRUIM.
- De onderhandelingen zijn bezig en verlopen voorspoedig. De volgende stap in het proces is de diplomatieke conferentie ter onderhandeling van het verdrag. Deze conferentie zou op 8-19 juni 2020 plaatsvinden in Ljubljana, maar is vanwege COVID-19 uitgesteld tot mei 2023. Niet-steunende landen zullen te zijner tijd als waarnemer mogen deelnemen aan deze conferentie.
- Op 1-2 juni 2022 heeft de derde ronde informele virtuele consultaties plaatsgevonden. Op 19-20 september heeft een laatste kopgroepbespreking van het conceptverdrag plaatsgevonden, waarna de definitieve tekst openbaar zal worden gemaakt. Dit biedt staten de mogelijkheid hun standpunt te bepalen. Het aangepaste conceptverdrag zal de basis vormen voor onderhandelingen tijdens de diplomatieke conferentie.

11.WHO Internationaal Pandemie-instrument (VWS)

- Op 1 december 2021 hebben de leden van de *World Health Organization* (hierna: WHO) gezamenlijk overeenstemming bereikt over het starten van onderhandelingen over de totstandkoming van een internationaal instrument met betrekking tot pandemische preventie, paraatheid en respons.
- Onderwerpen die in het pandemie-instrument opgenomen zouden kunnen worden, zijn onder meer een *One Health*-aanpak, eerlijke toegang tot medicijnen, vaccins en medische hulpmiddelen en het delen van data en materialen.
- Eind juli 2022 zijn de eerste contouren van het pandemie-instrument in kaart gebracht. Verder zijn de WHO-lidstaten overeengekomen dat ze zullen werken aan het sluiten van een juridisch bindende internationale overeenkomst. De onderhandelingen zouden begin 2023 kunnen aanvangen, na afstemming met de regionale WHO-comités, informele, gerichte consultaties met experts en openbare hoorzittingen. Het streven is om het instrument in mei 2024 aan te laten nemen door de *World Health Assembly*.